

22142292

NORWEGIAN B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
NORVÉGIEN B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
NORUEGO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 13 May 2014 (morning)
Mardi 13 mai 2014 (matin)
Martes 13 de mayo de 2014 (mañana)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

TEKST A

Forbud mot sminke som er testet på dyr

5 Fra og med i dag blir det forbudt å selge og importere kosmetikk som er testet på dyr. Derfor er mandag 11. mars er en historisk dag, mener Siri Martinsen, veterinær og leder i dyrevernorganisasjonen NOAH. Det har i flere år vært strenge restriksjoner på å selge kosmetikkprodukter som er testet på dyr. Fra og med i dag blir EU-reglene enda strengere.

Nå blir det totalforbudt å importere og selge kosmetikkprodukter som er testet på dyr etter 11. mars 2013. Regelverket gjelder også i Norge.

10 Feirer forbudet

– Forbudet i EU har blitt innført gradvis, og man har lenge vært urolig for at den endelige sluttdatoen ville bli utsatt på grunn av lobbyisme fra kosmetikkprodusenter, men det har heldigvis ikke skjedd, sier Martinsen.

15 Hun skal feire og markere dagen med representanter fra en kosmetikkjede som tar sterk avstand fra testing av dyr, og som Martinsen har hatt et langt og tett samarbeid med i mange år.

– Dette har vært en lang kamp. Nå kan vi endelig feire seieren, sier Martinsen til Dagsavisen.

Skuffet over Mattilsynet

20 Men NOAH-lederen er samtidig skuffet over Mattilsynets holdning til det nye regelverket. Nylig uttalte Mattilsynet til NRK at det ikke har "umiddelbare planer om eget tilsyn på dette". Et svært uheldig signal å gi, mener Martinsen.

– Det blir helt feil å si på forhånd at man ikke har tenkt til å sjekke dette så nøye. Mattilsynet burde tvert imot si at dette er et viktig forbud, og at det vil kontrollere at regelverket blir fulgt.

Seier med bismak

25 Selv om hun er svært glad for de nye reglene, er det ikke uten bismak. Forbudet gjelder ikke kosmetikkprodukter som er testet på dyr før 11. mars 2013, ifølge Mattilsynet. Kosmetikk som allerede er lovlig dyretestet, blir derfor ikke stanset.

– Det synes vi er synd. Men det understreker i alle tilfeller behovet for en streng kontroll, sier Martinsen.

Sturla Smari Hanssen, www.dagsavisen.no (2013)

TEKST B

Finn maten sin i bosset

Håvard Hulløen (23) har levd utan å bruke ei einaste krone på mat i månaden.

I ei grøn regnjakke er Håvard Hulløen kledd for hausten i Bergen. Han er fødd i Skien, men studerer no sosialantropologi ved Universitetet i Bergen. I mange månader har han levd utan å kjøpe seg mat, men han har ikkje vore svolten av den grunn. Hulløen driv med såkalla dumpstring, eller søppeldykking på norsk – han leitar etter mat som butikkar kastar.

10 Opprør mot materialismen

Han har vald å gjere det slik fordi han meiner at ein kan klare seg utan å kjøpe så mykje og høyrer til ei rørsle som kallar seg friganarar. Hulløen veit korleis han kan skaffe seg mat gratis. Ein måte dei fleste av oss ikkje vil vurdere utan ein viss kjensle av skam.

– Det var ein høg terskel for meg før eg byrja med det, fortel Hulløen.

15 – Når noko har kome ned i søppelkassen så er det definert som skittent, men det treng ikkje vere det. Å vende seg av med den oppfatninga er ein prosess ein må gjennom, fortel han.

Vond lukt

Han kjenner godt rutinane til dei ulike daglegvarebutikkane i Bergen. Ved ulike butikkar er det ulik type mat å få tak i. I byrjinga dukka han ned i søppeldunkane utanfor daglegvarebutikkane berre på natta. No gjer han det på kveldstid òg, og nokre gonger på dagtid. Når han står med hovudet nede i boskontaineren, håpar han at nokon forbi-passerende skal få seg ei overrasking og byrje å tenke.

25 – Når eg drar på dumpstring har eg med meg ein sekk og plastposar. Eg puttar alt i posar. Når eg kjem heim tek eg alt ut av emballasjane og puttar det i boksar. Ofte kan emballasjen vere møkkete og lukte vondt, fortel Hulløen.

Betre kosthald no

Før han byrja med søppeldykking var kosthaldet dårlegare.

– Eg tenkte det var smart å berre ete spaghetti til middag til dømes, for å spare pengar. No et eg mykje meir grønnsaker fordi det er både gratis og godt.

30 Nokre butikkeigarar jagar han vekk om dei oppdagar folk som leiter i bosset deira, medan andre synest det er positivt.

– Mange likar ikkje at dei kastar så mykje mat som ein kan ete og eg får overtala dei til at dei synest det er greitt at eg tar med meg noko, seier Hulløen. Sjølv lever han som ein friganar av og til. Han er ikkje totalt lausrive frå forbrukarsamfunnet rundt han, han bruker pengar når han må eller har lyst. Men han veit at det er mogleg å bruke kroner null på pengar til mat og har gjort det i lange periodar.

Kristine Askvik, <http://magasinet.no> (2013)

TEKST C

9 av 10 "pøbler" lykkes

PÅ RETT VEG: 717 unge mennesker – 90 prosent av alle som har vært innom Pøbelprosjektet siden starten i 2008 – er nå på veg til jobb, eller i jobb.

Da Victoria Frigola (23) var 15 år valgte hun å ikke begynne på videregående slik de fleste andre gjorde.

- 5 – Jeg var sliten av ting jeg ikke mestrer og regner med at jeg ville ha sluttet om et par måneder om jeg hadde begynt på videregående, sier hun.

Victoria begynte i stedet å jobbe på et ridesenter og i fornøyelsesparken Tusenfryd, fram til hun ble syk, 18 år gammel.

- 10 – Det ble tid til å tenke på alt jeg ikke hadde kjent på før. Mange rundt meg var opptatt av at jeg var syk, og det ble mye fokus på alt jeg ikke kunne, forteller hun.

– Jeg satt i passasjeret i mitt eget liv og mistet følelsen av å greie noe. Jeg hadde vært god både til å jobbe og til å være sosial, sier hun.

Men ingen oppmuntret henne til å komme i gang igjen.

Tok selv kontakt

- 15 Siste sommer kom hun til et punkt der hun bestemte seg for å ta tak i livet på nytt. Hun visste om Pøbelprosjektet og fikk vite at det skulle starte opp i Oslo. Hun meldte seg på pøbelkurset, og fikk bli med på informasjonsmøtet som er starten på et pøbelkurs.

- 20 Neste steg var inntaksprøven der hun skulle sitte foran sju-åtte andre og fortelle hva som var hennes høyeste ønske for hva hun skulle drive med. Men selv om hun hadde gruet seg til å si det høyt, fikk hun bare positive reaksjoner på ønsket sitt.

God støtte

- 25 – Jeg var i tvil om jeg våget å si høyt hva jeg hadde mest lyst til, så jeg starta bakerst med kafé eller butikk, på andre plass satte jeg fengselsbetjent og så det jeg ville aller mest: Tv-produksjon. Det var nesten så jeg angra på at jeg hadde sagt det høyt, sier hun.

– Poenget med Pøbelprosjektet er at du må ville selv. Det er ingen som dytter deg eller drar deg, men vil du jobbe mot et mål, får du god støtte, sier Victoria.

30 På kurset som varte i seks uker var de 20 deltakere. De som ville, møtte til felles frokost klokka ni. Klokka ti presis starta undervisninga og de som kom fem minutter for seint to ganger, var ferdige. Kurset ga orientering om arbeidslivet, arbeidsgivere fortalte hva de kunne tilby og deltakerne lærte å sette opp en CV og å skrive søknader. Og de måtte arbeide målretta for å finne ut hvordan de kunne finne jobber de ønsket seg.

35 **Fikk tilbud**

Midt i november fikk Victoria en telefon fra NRK Super: De ville la henne prøve seg. Nå både gruer og gleder hun seg til å starte på en ny arbeidsplass om få dager. I første omgang ser hun fram til seks måneder med praksisplass.

Tilpasset fra Magnhild Folkvord, www.klassekampen.no (2012)

TEKST D

Folk husker Facebook-pjatt

Har du slengt ut en sleivete oppdatering på Facebook? Vær bekymret. Det er nemlig stor sjanse for at den blir husket.

Det er ikke bare oppsiktsvekkende meldinger som limer seg fast i hukommelsen til venner og mer eller mindre ukjente bekjente på sosiale medier, skal vi tro Laura Micks og kollegaene fra Warwick University. Det er derimot noe med selve måten slike oppdateringer blir skrevet på som får oss til å huske dem bedre enn både velredigert tekst og ansikter.

Husket oppdateringer best

De britiske forskerne utforsket fenomenet igjennom flere tester på en gjeng frivillige. Først skulle deltagerne prøve å huske løsrevne setninger som enten stammet fra oppdateringer på Facebook eller kom fra bøker. I en annen undersøkelse ble oppdateringene testet mot ulike ansikter. Resultatene i begge tilfeller var temmelig slående: Deltagerne var mye bedre til å huske facebook-setningene enn boksitater og ansikter.

Dette handler nok til dels om at oppdateringer på sosiale nettverk ofte minner om sladder. Men resultatene sier også noe om et mye viktigere, underliggende fenomen, tror Micks og co: Facebook-teksten ligger mye nærmere det formatet hjernene våre er lagd for å oppfatte.

Hjernevennlig form

I motsetning til mye velredigert tekst er oppdateringene på sosiale medier skrevet i et spontant, naturlig språk som ligner vanlig tale. Det gjør dem rett og slett lettere å oppfatte, lagre og gjenkalle. Vår språkevne er ikke utviklet for å behandle nøye bearbeidet og polert tekst, mener forsker Nicholas Christenfeld, ifølge en pressemelding fra Warwick University.

– Man kan se på de siste fem tusen åra med samvittighetsfull, grundig skrijving som det unormale. Moderne teknologier lar skriftlig språk gå tilbake til den avslappede, personlige stilen som karakteriserte kommunikasjonen før litteraturen.

Denne mer muntlige formen gir gjenklang i det språklige apparatet i hjernen, og blir dermed husket, mener teamet.

35 **Bedre kommunikasjon**

Nå er vel dette neppe noe **[- X -]** for å kaste all tradisjonell litteratur på dynga og formidle all informasjon som Twitter-meldinger. Men den nye kunnskapen kan være grei å ha i **[- 38 -]** for den som ønsker å skape bedre **[- 39 -]** for læring og kommunikasjon. Det kan for eksempel være en idé å la teksten i selvangivelsen ligne bitte litt mer på en

40 **[- 40 -]** som kunne ha kommet ut av munnen på et menneske.

Tilpasset fra Ingrid Spilde, www.forskning.no (2013)

TEKST E

OKTOBERNATT

Han hadde ikke snakket med noen siden fredag ettermiddag, og nå var det søndag kveld. Han hadde klikket gjennom alle tv-kanalene flere ganger, men det var som vanlig ingenting å se på. Med en treg bevegelse løftet han armen, slo av tv'en og reiste seg fra stolen. Han labbet ut på kjøkkenet for å hente seg et glass melk. Åpnet kjøleskapsdøra og fikk øye på esken med de to stykkene napoleonskake som stod der urørt. Han hadde kjøpt dem i går. Egentlig likte han best å gå til bakeren for å handle sånt noe, da fikk han en liten samtale med ekspeditrisen på kjøpet. Kanskje ekspeditrisen ville spurt ham om det var noen spesiell anledning, han hadde jo ikke for vane å kjøpe stort annet enn et grovbrød, kanskje et skolebrød hvis han følte seg litt ekstravagant. Men sjelden napoleonskake. Han så for seg hvordan han skulle gi den vanlige ordren om "ett grovbrød, uten frø", og i stedet for å besvare hennes "Var det alt?" med "Ja, takk, det var det hele", skulle han liksom bli stående og tenke seg om noen sekunder, før han skulle si "Nei, jeg tror jeg skal ha to stykker napoleonskake også". "To stykker napoleonskake", skulle hun si. "Er det noen spesiell anledning?" Og så skulle han vifte det bort, litt påtatt beskjemmet, men likevel fortelle henne hva anledningen var. "Åh", skulle hun si "gratulerer så mye!"

Men da han kom til bakeren i går, ble han stående og røske i en stengt dør. Det var mørkt innenfor, og han fikk øye på den lille håndskrevne lappen på døra: "Stengt grunnet sykdom". Han la merke til sitt eget speilbilde i ruta. Blek om nebbet var han visst. Og litt lengre opp, pjuškete i pelsen og med et oppsperret blikk. Han trakk til seg blikket, dro en neve over håret for å glatte det ned. Han måtte visst kjøpe sin napoleonskake på butikken i stedet. Det var ikke helt det samme. Jentungen i kassa slo inn kaken og de andre varene uten så mye som et hei. Samtalen begrenset seg til at hun bjeffet "Åttito kroner. Pose?" og det var det hele. Og nå sto kakene her, i kjøleskapet hans, og kikket på ham med et slags hånlig blikk. Han lukket kjøleskapsdøra igjen, hadde mistet lysten på melk nå.

Han tuslet tilbake inn i stuen, bort til vinduet og ble stående og se ut. Oktoberhimmelen var mørk og ut fra måten bjerketrærne beveget seg på antok han at det blåste en del, det var jo tross alt høst. Byen lå stille og glitret. Det så ut som om den blunket til ham. Fjorden lå som en kulisse i ytterkant av byen, men det var lite liv der i kveld. Alle disse husene, tenkte han. I alle disse husene bor noen. Hva gjør alle disse menneskene nå? Sitter de og ser tv? Drikket de kaffe sammen og dyrker den gode samtalen? Spiller de spill med barna sine? Leser de godnatteventyr for dem? Hvor mange andre er det som står i denne byen og ser utover fjorden i kveld?

Original tekst (2013)